

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Lena Emanuelsson
Antikvarie
010-22 44 555
lena.emmanuelsson@lansstyrel-
sen.se

Delg.kv.

BESLUT
2017-01-13

Diarienummer
432-30233-2012

Sida
1(4)

Stenungsunds kommun
kommun@stenungsund.se

Byggnadsminnesförklaring av Stenung Västergård Fastigheten Stenung 3:226, Norums socken, Stenungsunds kommun

Beslut

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 3 kap 1 § kulturmiljölagen (SFS 1988:950), Stenung Västergård för byggnadsminne.

Länsstyrelsen meddelar enligt 2 § samma lag följande skyddsbestämmelser:

Byggnaderna

1. De på den bifogade kartan markerade byggnaderna A-B får inte rivas, flyttas, byggas om eller på annat sätt förändras.
2. Byggnadernas exteriör som t ex fönster, dörrar, entrépartier fasader och takbeläggning får inte förändras.
3. Byggnaderna ska underhållas så att de inte förfaller. Vård och underhållsarbeten ska utföras på ett sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskar. Underhållet ska ske med material och metoder anpassade till byggnadernas egenart. Samråd med Länsstyrelsen ska ske innan vårdarbeten påbörjas.
4. I dagsläget finns inga kända planer på en återuppbyggnad av ekonomibyggnaden som brann. Om en återuppbyggnad aktualiseras ska förslag till utformning samrådats med Länsstyrelsen enligt kulturmiljölagen 3 kap 14§.

Skyddsområdet

5. Skyddsområdet, markerat med röd linje på bifogad karta, ska hållas i ett sådant skick att byggnadsminnets utseende och karaktär inte förvanskas.
6. Området får inte ytterligare bebyggas eller på annat sätt förändras.

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen lämna tillstånd till att ett byggnadsminne ändras i strid mot skyddsbestämmelserna om åtgärderna är förenliga med bevarandet av byggnadsminnets kulturhistoriska värde.

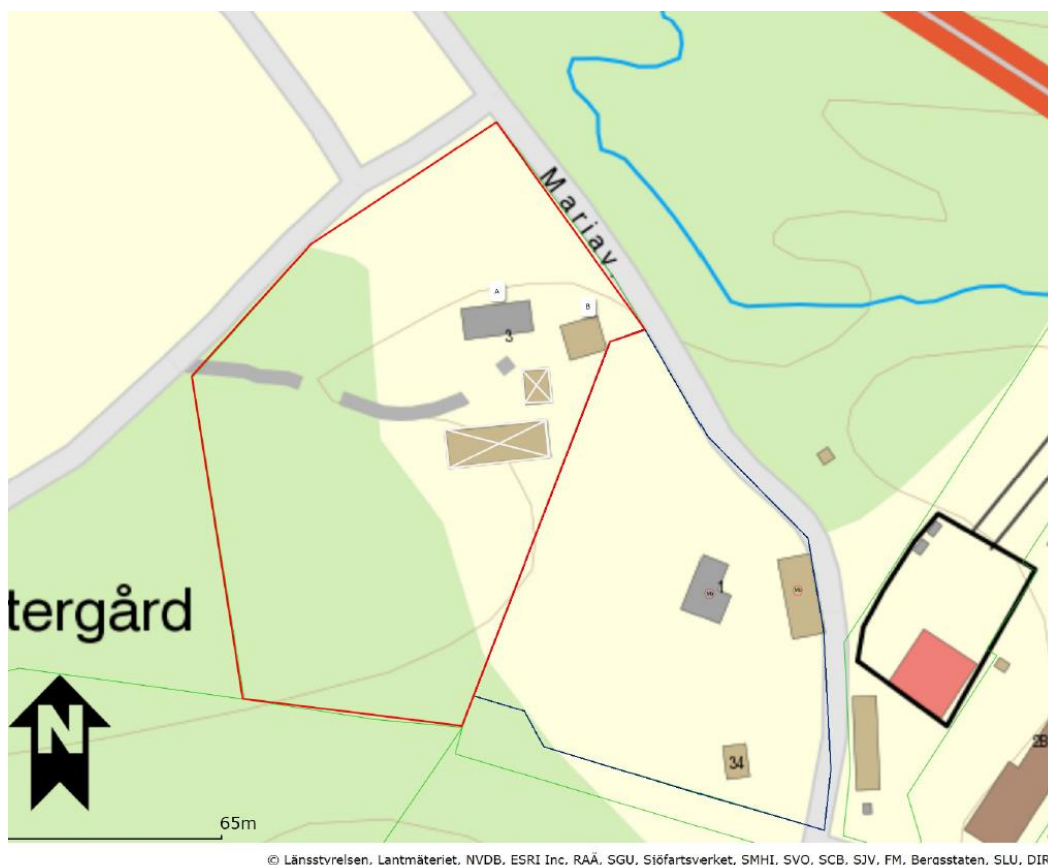
Länsstyrelsen får ställa skäliga villkor för tillståndet. Villkoren får bl. a. avse hur ändringen ska utföras samt krav på dokumentation och antikvarisk kontroll och medverkan.

Skyddsområdet inom fastighet Stenung 3:226 avgränsas av röd linje.

A=Mangårdsbyggnad

B= Jordkällare

Kryssade byggnader är idag nedbrunna.

Redogörelse för ärendet

Stenungsunds kommun väckte fråga om byggnadsminnesförklaring av Stenung Västergård genom en skrivelse som inkom till Länsstyrelsen den 24 april 2008. Gården bestod då av mangårdsbyggnad, jordkällare och ladugård. Den 9 januari 2011 brann ladugården ned till grunden. Förlusten av ladugårdsbyggnaden har inneburit att en del av gårdsanläggningens agrara prägel försvunnit. Byggnaden inrymde ladugård, lada, verkstad och höns-hus.

Bohusläns museum/Västarvet inkom den 13 februari 2015 med en kulturhistorisk utredning av Stenung Västergård där gårdens historik och kulturhistoriska värden beskrivs.

Länsstyrelsen skickade den 20 november 2015 förslag på skyddsbestämmelser och skyddsområde till kommunen och till Bohusläns museum. Bohusläns museum tillstyrkte förslaget den 4 december 2015 och Stenungsunds kommun den 8 november 2016.

Historik

Stenung Västergård och den intilliggande Mariagården ingick i det som en gång utgjorde Stenunge by. Byn omnämndes redan under medeltiden och bestod fram till 1700-talet av fyra hela mantal. Ortnamnet Stenungsund härstammar ursprungligen från Stenunge by.

Fastigheten är idag bebyggd med en mangårdsbyggnad och en större jordkällare. En ekonomibygnad som tidigare låg strax sydost om bostadshuset brann ned i början av 2011. I denna inrymdes ladugård, lada, verkstad och hönshus. Mangårdsbyggnaden är troligen uppförd under första hälften av 1700-talet och har därefter tillbyggt. Sannolikt fick den sin nuvarande utformning 1880. Fasaden mot gårdsplanen har två ingångar som inramas med förstukvistar som är mycket karaktärsskapande för byggnaden. De har en klassicistisk utformning och har likheter med uttryck hos byggnader som uppfördes vid samma tid på den närbelägna badorten Stenungsön. Den östra gaveln har en tillbyggnad i form av en snedtäcka som tjänade som pigkammare. Byggnaden är uppförd med en timrad stomme på en gråstensgrund. Sadeltaket är belagt med enkupigt lertegel. Byggnaden har en symmetrisk fönstersättning, med några fönster som blindfönster. Planlösningen är sannolikt ganska oförändrad, även om interiören i stor utsträckning präglas av renovering på 1970-talet. Spiskomplex med rörspis och bakugn finns bevarad i köket.

Jordkällaren är sannolikt från början av 1800-talet. Stenväggarnas tjocklek varierar mellan 1,5 meter och drygt två meter. Gavelröstena är av trä med lockpanel och taket är täckt med enkupigt lertegel på öppen läkt. Stenhälarna är av skiffrad gnejs och vilar på ytterväggarna och mellanväggen.

Motivering

Enligt kulturmiljölagen (SFS 1988:950) 3 kap 1 § får Länsstyrelsen förklara en byggnad som har ett synnerligen högt kulturhistoriskt värde eller som ingår i ett bebyggelseområde med ett synnerligen högt kulturhistoriskt värde för byggnadsminne. Bestämmelserna om byggnadsminnen får också tillämpas på parker, trädgårdar eller andra anläggningar.

Stenung Västergården och den intilliggande Mariagården är de två kvarvarande gårdarna av Stenunge by som har medeltida ursprung. Stenungsunds ortnamn härstammar ursprungligen från Stenunge by. Tillsammans representerar gårdsanläggningarna ett äldre skede i västkustens byggnadsbestånd med få bevarade motsvarigheter i Bohuslän.

Stenung Västergården och den byggnadsminnesförklarade och angränsande Mariagården utgör Stenungsunds äldsta bevarade agrara miljöer med ett stort pedagogiskt värde som visar jordbruksreformerna på 1700- och 1800-talen.

Stenung Västergårdens agrara karaktär har påverkats negativt av förlusten av ekonomibyggnaden som brann ner 2011. Länsstyrelsen bedömer trots det att Stenung Västergård har ett synnerligen högt kulturhistoriskt värde och därför ska förklaras som byggnadsminne, vilket stärker kultur- och rekreativmiljön i Stenunge by.

Beslutet bidrar till att uppnå de svenska miljömålen.

Övrigt

Nuvarande ägare: Stenungsunds kommun

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos Förvaltningsrätten, se bilagan *Hur man överklagar*.

I detta ärende har samhällsavdelningens avdelningschef Lars Fröding beslutat och antikvarie Lena Emanuelsson varit föredragande. I beslutet har även kulturmiljöenhetens funktionschef Mats Herklint deltagit.

Detta beslut har bekräftats digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Beslutsort: Göteborg

Bilagor

Hur man överklagar

Kopia

Riksantikvarieämbetet registrator@raa.se + bilagor

Bohusläns museum e-post + bilagor

Efter laga kraft

Riksantikvarieämbetet registrator@raa.se (med laga kraftsbevis)

Fastighetsregistret, VicNatur/ÖVR, Kulturmiljöenheten